

MINNA

CANTH

Kolme
yksinäytöksistä

NTAMO

Kolme yksinäytöksistä

MINNA
CANTH

Kolme yksinäytöksistä

Hän on Sysmästä (1893)
Spiritistinen istunto (1894)
Kotoa pois (1895)

HUOMAUTUKSET

JA

JÄLKISANA

Jarkko S. Tuusvuori

NTAMO

Helsinki

2025

ISBN 978-952-215-960-1
© JARKKO S. TUUSVUORI 2025
(PARATEKSTIT)

ULKOASU & TAITTO
Göran de Kopior

TAKAKANNEN KUVA
Ranskalainen *art nouveau* -lautanen (n. 1890),
The Metropolitan Museum of Art,
New York, Yhdysvallat

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO
Helsinki 2025 (IV LINJA 18, 00530 HKI)
www.ntamo.net (info.ntamo@gmail.com)

”[O]len täydellinen,
innokas socialisti.”

MINNA CANTH

2/x/1884

”En enää hääly vanhan
ja uuden välillä.
Olen täydellisesti
uuden ajan ihminen.”

MINNA CANTH

18/i/1885

”Ush, kuinka minä inhoon
tuota vanhanaikuista
teatteria! Effectiä, loistoa
ja sen semmoista.”

MINNA CANTH

6/i/1894

Hän on Sysmästä.

Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä
(1893)

HENKILÖT

RYYNÄNEN, kauppaneuvos.

VALTER, hänen veljensä poika, varatuomari.

KERTTU VIRNES, hänen sisarensa tytär.

TOINI MANNER, Kertun ystävä.

HEIKKI HELLSTÉN, Ryynäsen konttoristi.

ROUVA OKSMAN, emännöitsijä.

Sunnuntaipäivä Ryynäsen kesähuvilassa,
lähellä Malmin asemaa.

Kaunis puutarha.

*Oikeaan paviljonki, joka pistää ulos näyttämölle,
niin että ikkunat molemmissa kerroksissa tulevat
näkyviin.*

*Kulissien takaa kuuluu tiukujen helinää ja
ajoa.*

ROUVA OKSMAN (*tulee paviljongista*)
Eivätköhän tulleet? – Ka’ niin, tuossahan ne
ovat! (*Menee aukasemaan veräjää.*) Tervetultua,
herra kauppaneuvos! Tervetultua, neidit!

*Kauppaneuvos, Kerttu ja Toini tulevat matka-
puvuissa. Palvelijat kantavat heidän jäljessään
matkalaukkuja, jotka he kauppaneuvoksen
viittauksesta vievät paviljonkiin.*

KAUPPANEUVOS

Kiitoksia, kiitoksia, rouva Oksman! No, tässä ne
nyt ovat, ne odotetut pikkulintuset. Arvatkaapa,
kumpi on sisareni tytär ja kumpi se toinen.

ROUVA OKSMAN

Antakaas kun katson – no, enkö minä tuntisi!
Herranen aika, kun on aivan äitivainajansa
näköinen niiltä ajoilta, jolloin hän morsiamena
oli. Tervetultua, neiti Virnes. Olkaa täällä aivan
kuin kotonanne.

KERTTU

Kiitoksia, rouva Oksman, meistä kyllä tulee
hyvät ystävät toivoakseni.

ROUVA OKSMAN

No, se on tietty. Kaiken varmaan.

KAUPPANEUVOS

Mutta sanokaa nyt jotain neiti Mannerillekin.
Vai pitääkö hänen jäädä ihan osattomaksi?

ROUVA OKSMAN

Herranen aika, eihän toki! Minä vanha
kuhnailija. Suokaa anteeksi, hyvä neiti, ja
olkaa tervetullut! Voi, minun päiviäni, kuinka
olette sieviä molemmat. Kyllä meidän nuorilta
herroilta varmaan päät pyörälle menee, teitä
nähdessä.

KAUPPANEUVOS

Niin, kuulkaahan, rouva Oksman, onko paviljonki tässä nyt täydessä järjestyksessä?

ROUVA OKSMAN

No, kyllähän sen pitäisi olla. Omin käsin olen siellä laittanut kuntoon kaikki. Ja puutarhurin kanssa kannoimme sinne huonekalut.

KAUPPANEUVOS

Puutarhurin? Mutta osaako hän pitää suunsa kiinni?

ROUVA OKSMAN

Minä vakuutin, ja hän lupasi kunniasanalla.

KAUPPANEUVOS

Hyvä, hyvä! Kunhan Valter vaan ei aavista mitään, vähät muusta. Missä hän nyt oleskelee tällä hetkellä?

ROUVA OKSMAN

Hm – hm –

KAUPPANEUVOS

No, no, suu puhtaaksi vaan, rouva Oksman. Ei mitään salaisuuksia.

ROUVA OKSMAN

Mutta näin – neitien kuullen?

KERTTU

Tahdotteko heti peittää meiltä totuutta, rouva Oksman? Ai, ai, kuinkahan käyneekään meidän ystävyyskämme kanssa siinä tapauksessa?

ROUVA OKSMAN

Siunaa ja varjele, jos niin on, niin saatte kait sen tietää. Kernaasti minun puolestani: Hän nukkuu vielä.

KAUPPANEUVOS

Nukkuu vielä? Ja kello on – niin, kello on kaksitoista. Kuinka se on ymmärrettävä?

ROUVA OKSMAN

Täytyykö sekin sanoa?

KAUPPANEUVOS

Totta kai!

KERTTU

Tietysti, tietysti!

TOINI

Minäkin jo tulen uteliaaksi.

ROUVA OKSMAN

Voi, minun päiviäni! Mutta vastatkaakin sitten itse seurauksista.

KERTTU

Kyllä, kyllä.

KAUPPANEUVOS

Ne tulkoot kaikki minun syntisen pääni päälle.

ROUVA OKSMAN

No, kuulkaa sitten: Hän oli *viftaamassa* eilen illalla.

KERTTU

Ooho? Vai on hän sitä sorttia. Eno, eno! Sinä olet kuvannut hänet vallan toisenlaiseksi.

KAUPPANEUVOS

No niin, no, – mutta kuulkaahan nyt: ei hän siltä mikään juomari ole, saatte uskoa.

ROUVA OKSMAN

Ei olekaan, sen voin minäkin todistaa.

KAUPPANEUVOS

Ja sitä paitse, jos hän nyt vaikka olisikin vähän hulivili, niin kyllä sinä hänet pian vakiintumaan saat, jahka vaan olette naimisissa.

KERTTU

Niin, – jos minä hänestä ensinnäkin huolin, eno. En päättä vielä sinne enkä tänne, ennenkuin näen, minkälainen mies on.

KAUPPANEUVOS

Suostutaan, suostutaan. ”Ei sikaa säkissä osteta”, sanoo suomalainen sananlasku. Mut nyt sisään, hyvät naiset. Täällä ulkona saattaisi Valter taikka Heikki teidät pian älytä ja silloin olisimme satimessa.

TOINI

Kuka on Heikki?

KAUPPANEUVOS

Ooh, se on vaan konttoristini, aika velikulta, hänkin. Se tahtoo sanoa, hän se juuri onkin velikulta, eikä Valter, joka pohjalta on hyvä ja rehellinen, niinkuin sen tuhannesti olen jo vakuuttanut. Hänessä ei ole mitään muuta vikaa, kuin että hän siellä Helsingissä on tuhlannut rahoja vähän liiemmästi.

TOINI

Ja – tuo Heikki ei siis myöskään saisi meitä nähdä?

ROUVA OKSMAN

Ei ole pelkoa hänestäkään. Unta hän vetää vielä, hänkin.

KAUPPANEUVOS

Heikkikö? Ett'ei hän vähän häpeä!

ROUVA OKSMAN

No, kun he kerran molemmat olivat yhdessä matkassa illalla –

KAUPPANEUVOS

Niin täytyy heidän myöskin maata päivällä yhtä pitkään, arvelee rouva Oksman. Mutta kyllä minä ne junkkarit vielä opetan. Antaahan olla, jahka me tässä lyömme viisaat päämme yhteen. Eikös niin, tytöt?

KERTTU

Juuri niin, eno!

TOINI

Minä olen mukana! Mutta nyt menisin mielelläni purkamaan matkalaukkuja.

*Hän on Sysmästä (1893),
Spiritistinen istunto (1894)
ja Kotoa pois (1895)*

Canthin kolme myöhäistä huvinäytelmää ovat jääneet vaille ansaitsemaansa huomiota. Kuitenkin ne ovat radikaalin tekijänsä tärkeitä yhteiskuntakritiikkejä ja vauhdikkaina yksiaktisina myös edustavia kappaleita modernin näyttämötaiteen murroksessa.

Kirjaan sisältyvät huomautukset ja laaja jälkisana teoksista ja tekijästä.

NTAMO 2025

ISBN 978-952-215-960-1